

«Այբ» ավագ դպրոց

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Քննաշրջան՝ 2024 թ., ապրիլ
Տևողություն՝ 1 ժամ 15 րոպե
Հավելյալ նյութ՝ Պատասխանների գրքույկ

ՈՒՇԱԴԻՐ ԿԱՐԴԱԼ ԱՅՍ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԸ

Անհրաժեշտ է հետևել *Պատասխանների գրքույկի* կազմին գրված ցուցումներին:

Գրել մուգ կապույտ կամ սև գրիչով:

Քննության վերջում բոլոր թղթերը հավաքել և հանձնել մեկ տրցակով:

Յուրաքանչյուր հարցի հնարավոր առավելագույն միավորը նշված է հարցի վերջում՝ աջ կողմում:

Հարցերի միավորների ընդհանուր քանակը **32** է:

Այս փաստաթուղթը բաղկացած է 7 տպագիր և 1 դատարկ էջերից:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ (20 ՄԻԱՎՈՐ)

Ուշադրություն. Հայոց պատմությունը բաժնույն ներառված է 4 թեմա, յուրաքանչյուր շրջափուլից՝ մեկական թեմա՝ բաղկացած երկու հարցից: Ընտրե՛ք թեմաներից ցանկացած երկուսը և պատասխանե՛ք հարցերին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՀԻՆ ԴԱՐԵՐՈՒՄ

ԹԵՄԱ՝ ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԱՐՇԱԿՈՒՆՅԱՑ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ I-III –ՐԴ ԴԱՐԵՐՈՒՄ: (10 ՄԻԱՎՈՐ)

1. Երբ և ինչու սկսվեց «Հռոմեա-պարթևական տասնամյա պատերազմը»: Ինչ նպատակներ էր հետապնդում այս պատերազմում պարսից Վաղարշ Արշակունին և ինչու էին հայերն աջակցում նրան:

2. Ինչ հետևանքներ ունեցավ Հռանդեայի ճակատամարտը, և ինչպես հանգուցալուծվեց հայ-հռոմեական կոնֆլիկտը: Բերե՛ք Հռանդեայի պայմանագրի մեկական դրական և բացասական հետևանք:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՄԻՋԻՆ ԴԱՐԵՐՈՒՄ

ԹԵՄԱ՝ ՊԱՅՔԱՐ ԹԱԳԱՎՈՐԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ ՀԱՄԱՐ: (10 ՄԻԱՎՈՐ)

1. Ներկայացրե՛ք Պապի գահակալումը. երբ և ում օգնությամբ նա բազմեց հայոց գահին: Երբ է տեղի ունեցել Ձիրավի ճակատամարտը և ինչ հետևանքներ է ունեցել:

2. Ի՞նչ քայլեր կատարեց Պապը երկիրը հզորացնելու նպատակով: Բացատրե՛ք Պապի վարած ներքին և արտաքին քաղաքականության մեկ դրական և մեկ բացասական հետևանք Հայոց թագավորության համար:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՆՈՐ ԴԱՐԵՐՈՒՄ

ԹԵՄԱ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ XIX –ՐԴ ԴԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԵՍԻՆ: (10 ՄԻԱՎՈՐ)

1. Բացատրե՛ք 1826-1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի պատճառները: Ինչու և ինչպես էին հայերն աջակցում ռուսական բանակին: Բացատրե՛ք, թե ինչ նշանակություն ունեցավ Երևանի բերդի գրավումը:

2. Երբ է կնքվել Թուրքմենչայի պայմանագիրը. ներկայացրե՛ք պայմանագրի կետերը: Բացատրե՛ք պայմանագրի մեկական դրական և բացասական հետևանք:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ԴԱՐԵՐՈՒՄ

ԹԵՄԱ՝ ՀԱՅ - ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ: ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆԿՈՒՄԸ: (10 ՄԻԱՎՈՐ)

1. Ինչ նպատակով 1920թ. մայիսին Մոսկվա գործուղվեց ՀՀ պատվիրակությունը, ով էր այն ղեկավարում: Ինչու 1920թ. սկսված հայ-ռուսական բանակցությունները մտան փակուղի:
2. Երբ Հայաստանի Ռազմահեղափոխական կոմիտեն մտավ Հայաստան: Բացատրե՛ք Հայաստանի խորհրդայնացման պատճառները: Ներկայացրե՛ք 1920թ-ի դեկտեմբերի 2-ի Երևանի համաձայնագիրը:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ (12 ՄԻԱՎՈՐ)

Ուշադրություն. Համաշխարհային պատմության բաժնում հարկավոր է պատասխանել երկու առաջադրանքի: Առանց շտապելու կարդացե՛ք և ուսումնասիրե՛ք բերված աղբյուրները: Պատասխանե՛ք հարցերին՝ հիմնավորելով տրված աղբյուրներում առկա փաստերով:

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ 1 (6 ՄԻԱՎՈՐ)

Աղբյուր Ա. Նկարը վերնագրված է «Թագավորական տորթը»: Այն ստեղծվել է Ֆրանսիայում (հեղինակն անհայտ է) և անդրադարձ է 1815 թ.-ի Վիեննայի վեհաժողովին:

Նկարում պատկերված են Էլբայից փախուստի դիմած Նապոլեոն I-ը, որը կտրում է Ֆրանսիան քարտեզից: Նրա ձախ կողմում իր մանկահասակ որդին է՝ Նապոլեոն II-ը: Նապոլեոնից աջ կանգնած են նրա ավագ եղբայր ժոզեֆ Բոնապարտը (Նապոլեոնի օրոք՝ Նեապոլի և Իսպանիայի արքա), ապա՝ Ավստրիայի ներկայացուցիչ Կլեմենս ֆոն Մետերնիխը (կշեռքը ձեռքին), Ռուսաստանի կայսր Ալեքսանդր I-ը, Պրուսիայի արքա՝ Ֆրիդրիխ Վիլհելմ III-ը և Մեծ Բրիտանիայի արքա Գևորգ III-ը: Ֆրանսիայի ներկայացուցիչ Չարլզ Մորիս դը Թալեյրանը թաքնված է սեղանի տակ՝ Լուի (Լյուդովիկոս) XVIII-ի պատկերը գրկած:

Աղբյուր Բ: Հասվածը մշակված է ըստ պատմագետ Ջ. Մայիլվոգերի «Արևմտյան քաղաքակրթությունը» գրքի:

Մետերնիխը պնդում էր, որ Վիեննայում առաջնորդվել է *օրինականության* սկզբունքով: Եվրոպայում խաղաղություն և կայունություն վերահաստատելու համար նա անհրաժեշտ համարեց վերականգնել օրինական միապետներին, որոնք կպահպանեին ավանդական հաստատությունները և կարգերը: Դա արդեն արվել էր Ֆրանսիայում և Իսպանիայում՝ Բուրբոնների վերականգնմամբ, ինչպես նաև իտալական մի շարք պետություններում, որտեղ տիրակալները վերադարձվել էին իրենց գահերին:...Պրուսիան և Ավստրիան պահպանեցին որոշ լեհական տարածքներ: Ստեղծվեց նոր, անվանապես անկախ Լեհական թագավորություն՝ Ռուսաստանի Ռոմանովների դինաստիայի իշխանության ներքո: Չնայած Լեհաստանին երաշխավորված էր իր անկախությունը, նրա արտաքին քաղաքականությունը (և հենց թագավորությունը) դրվեց Ռուսաստանի վերահսկողության տակ: Որպես փոխհատուցում կորցրած լեհական հողերի դիմաց՝ Պրուսիան ստացավ Սաքսոնիայի երկու հինգերորդ մասը, նապոլեոնյան գերմանական Վեստֆալիայի թագավորությունը և Հռենոսի արևելյան ափը: Ավստրիան փոխհատուցվեց ավստրիական Նիդերլանդների կորստի համար՝ ստանալով Իտալիայի երկու հյուսիսային նահանգների՝ Լոմբարդիայի և Վենետիկի վերահսկողությունը: Այս տարածքային վերադասավորումները կատարելիս Վիեննայի դիվանագետները կարծում էին, որ նրանք ձևավորում են *ուժերի նոր հավասարակշռություն*, որը կկանխի որևէ երկրի գերիշխանությունը Եվրոպայում:

Հարց 1. Օգտվելով Աղբյուր Ա-ի և աղբյուր Բ-ի տեղեկություններից և Ձեր գիտելիքներից՝ բացատրե՛ք, թե ովքեր և ինչու/ինչ նպատակով հրավիրեցին Վիեննային վեհաժողովը:

Հարց 2. Օգտվելով աղբյուր Ա-ից, աղբյուր Բ-ից և Ձեր գիտելիքներից՝ ներկայացրե՛ք Վիեննայի վեհաժողովի մեկ դրական և մեկ բացասական արդյունք և/կամ հետևանք:

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ 2 (6 ՄԻԱՎՈՐ)

Աղբյուր Ա. Ներկայացված են ԱՄՆ նախագահ Վ. Վիլսոնի «Տասնչորս կետերը», որոնք, ըստ նրա, պետք է հիմք հանդիսանային Առաջին աշխարհամարտի խաղաղության բանակցությունների և պայմանագրերի համար: Այս սկզբունքները ուրվագծվել են 1918 թվականի հունվարի 8-ին՝ պատերազմի նպատակների և խաղաղության պայմանների վերաբերյալ ԱՄՆ Կոնգրեսում նախագահի ելույթում:

1. Խաղաղության բաց պայմանագրերի կնքում:
2. Ծովերում նավագնացության բացարձակ ազատություն:
3. Առևտրի ազատություն՝ մաքսային պատնեշների վերացում:
4. Զինաթափման երաշխիքներ:
5. Գաղութային հարցերի անկանխակալ կարգավորում:
6. Գերմանիայի կողմից ռուսական բոլոր բռնազավթված տարածքների ազատագրում:
7. Բելգիայի ազատագրում և պետության վերականգնում:
8. Գերմանիայի կողմից բռնազավթված ֆրանսիական տարածքների վերադարձ՝ ներառյալ Էլզաս և Լոթարինգիան:
9. Իտալիայի սահմանների ճշգրտում:
10. Ավստրո-Հունգարիայի ժողովուրդներին ինքնիշխանության տրամադրում:
11. Գերմանիայի կողմից բռնազավթված Ռումինիայի, Սերբիայի և Չեռնոգորիայի տարածքների ազատագրում, Սերբիային դեպի ծով ելքի տրամադրում:
12. Օսմանյան տերության թուրքական մասերի ինքնուրույն գոյություն և ազգային երկրամասերի ինքնիշխանություն:
13. Լեհաստանի անկախ պետության ստեղծում:
14. Ազգերի համընդհանուր միության (Ազգերի լիգա) ստեղծում՝ տարածքային միասնականության և մեծ ու փոքր պետություններին հավասարապես քաղաքական անկախության երաշխիքներ տրամադրելու նպատակով:

Աղբյուր Բ. Հատվածը անգլիացի հայտնի տնտեսագետ Ջ. Քեյնսի 1919 թ. դեկտեմբերին հրատարակված «Խաղաղության տնտեսական հետևանքները» գրքից է: Փարիզի խաղաղության համաժողովի ժամանակ Քեյնսը աշխատում էր բրիտանական պատվիրակության կազմում:

Հաշտության պայմանագիրը ոչինչ չարեց Եվրոպայի տնտեսական վերականգնման ուղղությամբ: Չարվեց ոչինչ պարտված տերություններին բարի դրացիների վերածելու, նորաստեղծ պետություններին կայունություն հաղորդելու, Ռուսաստանին ճիշտ ուղու վրա կանգնեցնելու նպատակով: Այն ճանապարհ չհարթեց դաշնակիցների տնտեսական համերաշխության համար: Փարիզում համաձայնության չեկան Ֆրանսիայի և Իտալիայի քայքայված ֆինանսների վերականգնման հարցում: Ոչինչ չարվեց աշխարհի նոր կարգի ձևավորման համար: Կլեմանսոն

մտածում էր միայն այն մասին, թե ինչպես խեղդամահ անի թշնամու տնտեսությունը, Լոյդ Ջորջը՝ թե ինչպես հասնի ավելի հաջող գործարքի կնքման ու տուն բերի մի բան, որ առնվազն մեկ շաբաթ դիմանա քննադատության, իսկ ԱՄՆ-ի նախագահը՝ թե ինչպես անի, որ իր ձեռնարկած քայլերը չհակասեն արդարությանն ու իրավունքին:

Հարց 1. Օգտվելով Ադրյուր Ա-ի եւ Բ-ի տեղեկություններից և Ձեր գիտելիքներից՝ ներկայացրեք, թե որքանով էին Փարիզի խաղաղության համաժողովում կնքված պայմանագրերը համապատասխանում Վ. Վիլսոնի 14 կետերում նշված սկզբունքներին: Հիմնավորեք Ձեր պատասխանը նվազագույնը երկու կոնկրետ օրինակով:

Հարց 2. Օգտվելով երկու առաջադրանքների աղբյուրների տեղեկություններից և Ձեր գիտելիքներից՝ համեմատեք Վիեննայի վեհաժողովը և Փարիզի խաղաղության համաժողովը՝ ներկայացնելով նվազագույնը մեկ նմանություն և մեկ տարբերություն:

